

I Borgen är det många näbbar som ingår i den stora fågelkören. Bofink och näktergal (ovan) och järnsparv och lövsångare nedan.

Ett Eldorado för småfåglar

Borgens yppiga lövskog drar till sig många småfåglar som trivs och häckar där. Området är, med 150 häckande par på en yta av tio hektar, ett av de småfågeltätaste områden man känner i Sverige. Fågelkören domineras av lövsångare, bofink, koltrast, trädgårdsångare, näktergal, svarthätta, härmsångare och järnsparv. I håligheter i träden häckar stare, talgoxe, nötväcka, entita och svartvit flugsnappare. Från Rååns högvuxna bärd av brännässlor, bladvass och jättebalsamin sjunger numera ett antal kärrsångare, en art som häckade för första gången i Skåne på 1940-talet. En annan nykomling är björktrasten, som häckade i Borgen första gången 1972.

Fler insekter och svampar efterhand

När träden inom Borgen efterhand blir allt äldre kommer fler vedlevande insekter och svampar att finna en välkommen fristad där. Grova träd, levande eller döda, är det ont om i Skåne och därför är det självklart att de

skall sparas åtminstone inom alla naturreservat. När Naturskyddsföreningen i Skåne för några år sedan lät genomföra en insektsinventering inom Borgen, fann man 147 arter småfjärilar, däribland den sällsynta rotstreckade älmätaren *Hydraelia sylvata*. Bland svamparna kan nämnas guldtofs-skivling, spärffällskivling, cinnobermussling och rödfotad nagelskivling.

Färdas med försiktighet

Borgens skifferleror är inte så motståndskraftiga och marken är känslig för slitage. Därför får allmänheten varken rida eller cykla inom området och naturligtvis inte köra motorfordon. När det är blött på marken blir stigarna ändå upptrampade och slippriga.

Besök också Gluggstorp

I Rååns dalgång, sju kilometers sydost om Borgen vid Gluggstorp, finns en naturbetesmark, som aldrig varit uppodlad och inte konstgödslats. Därför har den en rik flora. Den ägs av Föreningen Helsingborgstraktens Natur.

Naturskyddsföreningen i Skåne...

är en ideell förening som bildades 1910 och är sedan 1978 länsförbund inom Svenska Naturskyddsföreningen. Förbundet har lokala kretsar, som arrangerar utflykter och föredrag.

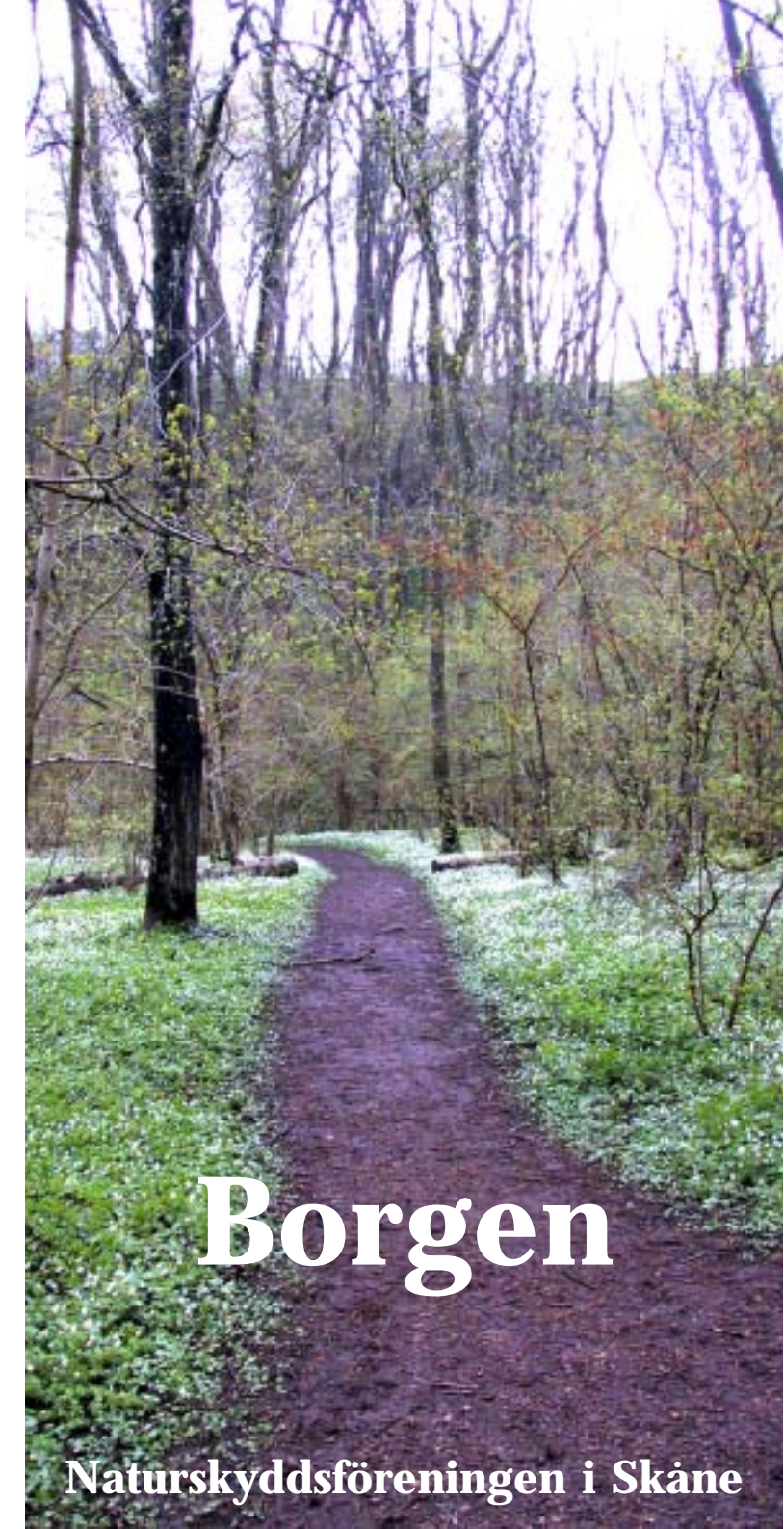
Länsförbundet ansvarar för regionala frågor och samordnar frågor som berör många kretsar. Länsförbundet fungerar också som en projektbas för större projekt inom regionen.

Borgen ligger i den kommun som Föreningen Helsingborgstraktens Natur är verksam inom.

Vägbeskrivning

Till Borgens P-plats kommer man via en liten avtagsväg, skylt "Linné", 1 km norr om Vallåkra från väg nr 107 mellan Fjärestad och Vallåkra. Det går även bra att stanna på Vallåkra Stenkärlsfabriks P-plats och följa skylt mot Naturreservat.

Borgen

Borgen

Naturskyddsföreningen i Skåne fick år 1961 området i gåva av bröderna Otto och Albin Nilsson. Borgen blev naturreservat år 1959.

Borgen har fått sitt namn efter den fornborg, som låg 20-25 meter ovanför den branta bäckravinen. Borgen syns idag som en jordvall i kanten av den glest ekbevuxna platån mitt i området. När borgen byggdes under järnåldern var ravinen säkerligen inte så trädbevuxen som idag, utan det var lätt att se de fiender som närmade sig per båt via Råån eller kom från andra håll genom det öppna landskapet. I fornborgen ligger också en gravhög, som kallas Asahögen.

Dinosaurier har vandrat genom Rååns dalgång

Bäckravinen har eroderats fram ur bergarter som avsattes under yngsta trias till äldsta jura, för ungefär 200 miljoner år sedan. De börjar i nordvästra Skåne med de feta Vallåkralerorna. Över dessa ligger sandstenar och leror med tunna kollager, som bildats av sumpmarksvegetation innanför den dåtida kusten. Här har man hittat både fotavtryck och ryggekotor av dinosaurier och rester av andra utdöda ryggradsdjur och av en utdöd salamander.

"Borgen var en på sidorna mycket brant backa, som låg väster ifrån Vallåkra by norr om strömmen. På denna backa vid roten av dess sydvästra sida var en skärpning, där stenkol blivit brutne, varefter låg stora varp av svart skiffersten." Så skrev Linné efter sitt besök i Borgen den 8 juli 1749.

Stenkol och eldfasta leror

I bäckravinens branta sluttningar går stenkolförande lager i dagen. Fyndigheterna är för tunna för att brytning i längden skall vara räntabel, men med början 1738 och sex-sju år framåt var tio gruvarbetare sysselsatta här. De fick under den tiden fram 5000 tunnor, dvs drygt 8000 hektoliter stenkol. Brytning av kol i mindre skala har också förekommit senare. Mer lönsam var brytningen av eldfast lera. I ett brott omedelbart öster om Borgberget bröts stora mängder lera från 1905 till in på 1970-talet. Brytningen av kol och lera har lämnat många spår efter sig i ravinen i form av gropar, avfallshögar och delvis vattenfyllda hål. Med tiden har de dock åldrats och stör idag inte alls ravinens naturskönhet.

Porlande bäck & stillsam å med rent vatten

Borgenbäcken rinner i nordsydlig riktning tvärs genom området ut i Råån, som bildar gräns i söder. I Råån finns både ål och havsöring och den sällsynta grönlungen. Denna bottenlevande, högst 15 cm långa fisk finns naturligt enbart i Skåne, men kan också ses i tre bäckar i Mälardalen dit den inplanterats. Grönlungen överlever inte i

Rååns dalgång söder om Borgberget. Längs ån löper en stig som använts flitigt under lång tid.

vatten som förorenas genom utsläpp från industrier, jordbruk eller hushåll, och det betyder att Råån idag har ett förhållandevis rent vatten.

Från öppet beteslandskap till yppig lövskog

Idag är Borgens naturreservat till största delen täckt av yppig lövskog. I sydvästra delen finns dock en fyrkantig bit betesmark i dalbotten. Tidigare hölls den öppen med hjälp av nötkreatur, men numera av betande får. Norr om denna betesmark görs kontinuerliga gallringar för att få fram ett parklandskap med grova ekar på sluttningen. Längst i öster, där det tidigare fanns en lertäkt, växer den sällsynta flockarun omgiven av asp, al, björk

och vide.

Den lövskog som idag finns inom Borgen har vuxit upp i sen tid efterhand som betet upphört. Träden är därför inte hundra år gamla utan har alla vuxit upp under 1900-talet. Under träden växer ett mycket rikt skikt med buskar och ungräd av mer än trettio olika arter. På vissa ställen är vildkaprifol mycket vanlig och ger med sitt lianartade växtsätt området ett nästan tropiskt utseende. På våren kan man se vätterosens skära blommor i närheten av hasselbuskar. Vätterosen saknar klorofyll och lever som parasit på hasselns rötter. Annars är det mattan av vitsippor med inslag av blåsippa, desmeknopp, smånunneört, svalört och vårlök, som fröjdar ögat på våren. Under sommaren, då trädens lövverk skuggar marken, tar skogsbingel, harsyra och blekbalsamin över. Då frodas också olika ormbunkar och de högvuxna gräsen lundelm, långsvingel och hässlebrodd.

Större delen av skogsområdet får växa helt fritt för att utvecklas till naturskog. Enbart de träd som faller över stigarna flyttas åt sidan. I västra delen bibehålls betesdriften i dalbotten och norr därom skapas en betad ekhage. Platån med fornborgen sköts enligt Riksantikvarieämbetets principer.

